

Valtiovarainministeriön päätökset kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja kotikuntakorvauksen perusosasta vuodelle 2026

Kunnanhallitus 19.01.2026 § 9
212/02.05.01.00/2025

Valtiovarainministeriö on 18.12.2025, VN/3564/2025, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 5 §:n nojalla myöntänyt kunnille kunnan peruspalvelujen valtionosuutta sekä päättänyt kuntien veroperustemuutoksista johtuvista verotulomenetysten korvauksista vuodelle 2026.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 5 §:n mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuus koostuu seuraavista valtionosuusperusteista:

1. valtionosuustehtävien laskennallisista kustannuksista
2. 13-17 §:ssä tarkoitettujen syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun ja saamelaisten kotiseutualueen kunnan lisäosien määrätymisperusteista.

Kunnalle myönnetään valtionosuutta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitettujen valtionosuustehtävien järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin euromäärä, joka saadaan, kun 6-12 §:n mukaisesti määräytyvät laskennalliset kustannukset lasketaan yhteen ja saadusta summasta vähennetään 21 §:ssä tarkoitettu kunnan omarahoitusosuus. Vuonna 2025 kunnan omarahoitusosuus on 1.548,79 euroa asukasta kohden. Näin saatuun euromäärään lisätään 13-17 §:ssä tarkoitettujen syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun ja saamelaisten kotiseutualueen kunnan lisäosat.

Vuoden 2026 valtionosuusprosentista on säädetty lailla kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta, jonka eduskunta hyväksyi 12.12.2025. Valtionosuusprosentin muutoksessa on otettu huomioon kustannustenjaon tarkistus, vuonna 2026 voimaan tulevien uusien tai laajenevien tehtävien vaikutus kustannuksiin sekä pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukainen peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotuksen yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys. Kunnan peruspalveluiden valtionosuuteen sisältyy kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 26 §:ssä tarkoitettu verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta lisätään ja vähennetään mainitun lain 4 ja 5 luvussa tarkoitetuilla erillä. Näitä ovat

- Harkinnanvaraisten valtionosuuden korotusten yhteismäärää vastaavan euromäärän vähennys (27 §)
- Perusopetuksen aloittamisen johdosta maksettavan rahoituksen vähentäminen (28 §)
- Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden vähentäminen kuntaan maksetun perustoimeentulotuen määrällä (29 §)
- Hyvinvointialueiden perustaminen ja tehtävien järjestämisvastuun siirrosta vuonna 2023 aiheutuvien taloudellisten vaikutusten rajoittaminen (30 §)
- Valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasaus (31 §)
- Kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus (31 a §)
- Määräaikaiset kuntien valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset ja lisäykset (32 §)
- Kunnalle maksettavasta valtionosuudesta vuonna 2026 tehtävä vähennys (32 a §)

Veroperustemuutoksista johtuvien kunnallisverotulomuutoksia vastaava euromäärä maksetaan kunnille valtionosuuden yhteydessä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 33 §:n mukaan. Kunnalle maksetaan sen verotulojen menetystä vastaava määrä.

Kunnan kunkin varainhoitovuoden verotulojen menetystä laskettaessa sovelletaan varainhoitovuotta edeltänyttä vuotta edeltäneen vuoden verotustietoja ja varainhoitovuotta edeltäneen vuoden veroprosenttia sekä asukaslukua varainhoitovuotta edeltäneen vuoden lopussa.

Veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvausten hallinnointiin ja maksamiseen sovelletaan mainitun lain 45 §:n 1 momenttia, 46 §:n 1 ja 2 momenttia sekä 47-50 ja 53-55 §:ää.

	<i>euroa / kuukausi</i>	<i>euroa / vuosi</i>
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (sis. verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen)	370 879	4 450 553
- josta verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	213 480	2 561 756
- josta osakuntaliitoksen osuus	0	0
Kotikuntakorvaustulot	8 539	102 472
Kotikuntakorvausmenot	-11 786	-141 428
Yksityisten opetuksen järjestäjien arvonlisävero	0	0
Veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus	60 796	729 547
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa sekä vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettu rahoitus	60 573	726 912
Yhteensä	489 002	5 868 055

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 35 §:n mukaan kotikuntakorvaus määräytyy kuntien ja muiden opetuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksen toteutuneiden kustannusten perusteella erikseen 6-, 7-12, ja 13-15 vuotiaille.

Valtiovarainministeriö on 18.12.2025, VN/35065/2025, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n 6 momentin nojalla päättänyt, että vuoden 2026 kotikuntakorvauksen perusosa on 8.833,75 euroa.

Jos kunta on tyytymätön valtiovarainministeriön päätökseen, sillä on kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain 54 §:n nojalla oikeus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan tehdä kirjallinen oikaisuvaatimus valtiovarainministeriölle. Valtionosuuspäätös ja sen laskentaperusteet löytyvät valtiovarainministeriön verkkosivulta osoitteesta www.vm.fi/kunta_asiat.

Tohmajärven kunta on tehnyt vuoden 2024 ja 2025 valtionosuuspäätöksistä oikaisuvaatimukset yhdessä viiden muun kunnan kanssa valtiovarainministeriöön ja sen jälkeen valittanut VM:n hylkäävästä ratkaisusta hallinto-oikeuteen.

Hallinto-oikeus ei ole ratkaissut asiaa vielä. Joten vuoden 2026 valtionosuuden laskentaperusteita ei ole tiettävästi muutettu, vaan ne lasketaan edelleen samoin, virheelliseksi katsottujen perusteiden

mukaisesti, kuin vuoden 2024 valtionosuudet. Tämän johdosta kunnan on harkittava, tyytyykö Tohmajärven kunta valtionosuuslaskelmiin.

Muutoksenhakua koskeva asia on ratkaistava ilman aiheetonta viivytystä, sillä mikäli muutoksenhakuaja umpeutuu, valtionosuuspäätös saa lainvoiman.

Asian tärkeyden vuoksi Pohjois-Karjalassa viiden kunnan välillä on sovittu asian selvittämisestä käyttäen selvitystyössä lainopillista neuvontaa. Vaikka selvitys on yhä kesken, alustava selvitys osoittaa muutoksenhauille olevan vahvat perusteet. Selvitys valmistuu ennen muutoksenhakuajan umpeutumista ja sitä on tarkoitus käyttää muutoksenhaun pohjana.

Asian valmistelija

talouspäällikkö Tuula Pieviläinen, tuula.pievilainen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4033

Esittelijä

kunnanjohtaja Mikko Löppönen, mikko.lopponen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4001

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää valtuuttaa kunnanjohtajan valmistelemaan valtionosuuspäätöksestä oikaisuvaatimuksen valtiovarainministeriölle.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.
